

JORDI PORTABELLA

La raó de ser dels zoològics

Dies enrere a les pàgines d'EL TEMPS (vegeu núm. 921) vam poder llegir una entrevista a Jordi Sabater Pi on afirmava rotundament que avui dia els zoològics no tenen raó de ser. L'etòleg, eminent científic a qui hem d'estar agraïts per donar al Zoo de Barcelona el carismàtic Floquet de Neu, no és l'únic que pensa així. En les diverses i múltiples taules de debat i conferències de caràcter científic que se celebren a la nostra ciutat no hi falta mai la veu crítica que qüestiona l'existència dels parcs zoològics. En principi, és obvi —i en això, hi està d'acord tota la comunitat científica— que avui dia els zoològics no tenen cap sentit a excepció que compleixin amb un seguit d'objectius científics, educatius i conservacionistes i si no es garanteixen les condicions de qualitat de vida que requereix tot ésser viu. Per tant, l'afirmació de Sabater Pi és vàlida sempre que s'estigui referint als zoos tradicionals.

Què ha canviat perquè posem en qüestió l'existència dels zoològics? Els zoològics pateixen avui dia els mateixos mals que pateix la nostra societat quan ha de reaccionar per fer front a la incisió dels nous fenòmens derivats de la globalització. En aquest sentit, els parcs zoològics viuen ara el mateix procés de transformació que està vivint la nostra societat en diversos espectres. És una transformació que afecta el sentit de ser i fins i tot la identitat pròpia de cadascuna de les realitats del nostre entorn. És un canvi que afecta objectius, lloc de destí, camí a recórrer i mitjans per fer-ho. L'entorn ha canviat. I això ha fet que de la principal motivació sorprenent per anar a veure una col·lecció d'animals exòtics en un parc zoològic, pròpia d'un món comunicat, s'hagi passat a l'interès per l'educació ambiental i la conservació d'espècies amenaçades, com correspon al món globalitzat. D'aquelles col·leccions basades en l'espectacularitat hem de tendir a idear i planificar científicament plans de reproducció d'espècies en perill, coordinats internacionalment.

Paral·lelament, al mateix temps que canvien els conceptes i l'entorn, també han de canviar les formes. Abans, el disseny dels antics zoològics girava al voltant de la preocupació per la seguretat i l'higiene. Ara, als vells cànons d'higiene i seguretat hem incorporat la necessitat de tenir cura per les relacions entre indi-

“Els zoològics pateixen avui dia els mateixos mals que pateix la societat enfront dels fenòmens derivats de la globalització”

“L'objectiu final ha passat a ser el suport a la natura. [...] Un espai amb qualitat de vida. Qui qüestiona així els zoològics?”

vidus i la salut etològica, i evolucionar cap a un concepte més holístic del benestar animal. L'objectiu final ha passat a ser el suport a la natura. Comprendre el medi i després oferir-li el suport necessari per no agredir-la. Precisament, aquest canvi de relació amb la natura s'ha de poder llegir en la nova concepció

dels zoològics; d'aquells antics zoos en què s'expressaven clarament unes relacions de domini cal passar a un zoo on regnin unes relacions de tipus sostenible, explicant els valors dels ecosistemes i la necessitat de conservar la biodiversitat.

Aquests zoològics sí que tenen raó de ser. No hem d'escatimar esforços per tal d'arribar a constituir un espai, bressol de l'educació ambiental, la conservació i la recerca. I això a través d'una proposta de lleure on no estigui clar qui observa a qui i qui està lliure i qui no ho està. Una proposta nova que es diferenciï de totes les altres per la gestió del silenci. Un espai sense agressions acústiques, un espai on es pugui escoltar el silenci de la natura dins de la ciutat compacta. Una ciutat on es pugui treballar i viure, on es pugui convida amb les presses del dia a dia i al mateix temps veure i entendre el món dels animals. Un espai amb qualitat de vida. Un espai amable. Qui qüestiona així els zoològics?

A Barcelona estem ara posant les bases per a la construcció d'un nou zoo. Un zoo que complirà amb totes aquestes característiques per convertir-se així amb un model a seguir i on es puguin emmirallar la resta de zoològics del món. Els aigüemolls que enllaçaran el futur Zoo de Barcelona, i també de Catalunya, amb el mar, i que esdevindrà un espai protegit per a les aus migratòries i altres espècies pròpies de la maresma, són la metàfora del que volem per als nous zoològics. No se'ns presenta un repte gens fàcil perquè, com diu Sabater Pi, les condicions han de ser unes altres, totalment diferents. La primera és traspasar la barreira de les gàbies, i en lloc d'engabiari les feres, preparar l'espai i les condicions necessàries per poder-les alliberar. Aquesta és la síntesi que pretén reflectir tot el que ha passat amb 150 anys d'història dels zoològics.

*Tercer tinent d'alcalde
de l'Ajuntament de Barcelona
i president del Zoo de Barcelona*